

Тазкия дарслари (109-дарс). Ҳусни хулқнинг аломатлари

13:00 / 07.11.2020 3604

(биринчи мақола)

Гоҳида мурид жидду жаҳд қилиб, маъсиятларни тарк қилиб, хулқининг сайқалланганини ва энди мужоҳадага ҳожат қолмаганини гумон қилиши мумкин. Аслида эса ундай эмас. Ҳусни хулқ – чиройли хулқ мўминлардаги бир қанча сифатларнинг мажмуасидан иборат.

Аллоҳ таолонинг Ўзи уларни мазкур сифатлар ила сифатлаган:

У Зот Анфол сурасида марҳамат қилади:

ءَايَاتُهُ عَلَيْهِمْ تُلِيَتْ وَإِذَا قُلُوبُهُمْ وَجِلَتْ لِلَّهِ ذُكْرًا إِذَا الَّذِينَ الْمُؤْمِنُونَ إِنَّمَا

وَمِمَّا الصَّلَاةَ يُقِيمُونَ الَّذِينَ ۞ يَتَوَكَّلُونَ رَبَّهُمْ وَعَلَىٰ إِيْمَانًا زَادَتْهُمْ

حَقًّا الْمُؤْمِنُونَ هُمْ أَوْلِيَاكَ ۝ يُنْفِقُونَ رِزْقَهُمْ

«Албатта, Аллоҳ зикр қилинса, қалблари ларзага келадиган, уларга оятлари тиловат этилса, иймонларини зиёда қиладиган ва Роббларига таваккул қиладиганларгина мўминлардир. Улар намозни тўқис адо этадиганлар ва Биз ризқ қилиб берган нарсалардан нафақа қиладиганлардир. Ана ўшалар ҳақиқий мўминлардир» (2-4 оятлар).

У Зот Тавба сурасида марҳамат қилади:

الرَّكَعُونَ السَّيِّحُونَ الْحَمِيدُونَ الْعَبِيدُونَ التَّائِبُونَ

الْمُنْكَرِ عَنِ وَالْتَاهُونَ ۞ بِالْمَعْرُوفِ الْأَمْرُونَ السَّجِدُونَ

۱۱۲ الْمُؤْمِنِينَ وَبَشِّرِ اللَّهُ الْحُدُودِ وَالْحَافِظُونَ

«Улар тавба қилувчилар, ибодат қилувчилар, ҳамд айтувчилар, рўза тутувчилар, рукуъ қилувчилар, сажда қилувчилар, маъруфга буюриб, мункардан қайтарувчилар, Аллоҳнинг чегарасида турувчилардир. Ва мўминларга хушхабар бер!» деган (112-оят).

У зот Муъминун сурасида марҳамат қилади:

الْغَوِيْنَ هُمْ وَالَّذِيْنَ ۞ خَشِعُوْنَ صَلَاتِهِمْ فِيْ هُمْ الَّذِيْنَ ۞ الْمُؤْمِنُوْنَ اَفْلَحَ قَدَّ

لِفُرُوْجِهِمْ هُمْ وَالَّذِيْنَ ۞ فَعَلُوْنَ لِلزَّكٰوةِ هُمْ وَالَّذِيْنَ ۞ مُعْرِضُوْنَ

مَلُوْمِيْنَ غَيْرِ فَاِيْمَنَهُمْ اِيْمَنُهُمْ مَلَكَتْ مَا اَوْ اَزُوْجِهِمْ عَلٰى اِلَّا ۞ حٰفِظُوْنَ

لَا مَنَّتِهِمْ هُمْ وَالَّذِيْنَ ۞ الْعٰدُوْنَ هُمْ فَاُوْلٰئِكَ ذٰلِكَ وِرَآءَ اَبْتَعٰى فَمَنْ ۞ ۞

هُمْ اُوْلٰئِكَ ۞ يُحَافِظُوْنَ صَلٰوةِيْهِمْ عَلٰى هُمْ وَالَّذِيْنَ ۞ رَعُوْنَ وَعَهْدِهِمْ

الْوٰرِثُوْنَ ۞ ۞

«Батаҳқиқ, мўминлар зафар топдилар. Улар намозларида хушуъ қилувчилардир. Улар беҳуда нарсалардан юз ўгирувчилардир. Улар закотни адо қилувчилардир. Улар фаржларини сақловчилардир. Ўз жуфти ҳалоллари ва қўлларида мулк бўлганлар бундан мустасно. Албатта, улар маломат қилинувчи эмаслар. Ким ана шундан бошқани талаб қилса, бас, ана ўшалар тажовузкорлардир. Улар омонатларига ва аҳдларига риоя қилувчилардир. Улар намозларини муҳофаза қилувчилардир. Ана ўшалар ворис бўлувчилардир» (1-10-оятлар).

قَالُوا الْجَاهِلُونَ خَاطَبَهُمْ وَإِذَا هَوْنًا عَلَى الْأَرْضِ عَلَى يَمْسُونَ الَّذِينَ الرَّحْمَنِ وَعِبَادُ

يَقُولُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٤﴾ وَقِيمًا سُجَّدًا لِربِّهِمْ يَبِيتُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٣﴾ سَلَامًا

سَاءَتْ إِنَّهَا ﴿٦٥﴾ غَرَامًا كَانَ عَذَابَهَا إِبْطَ جَهَنَّمَ عَذَابَ عَنَّا أَصْرَفَ رَبَّنَا

بَيْنَ وَكَانَ يَقْتُرُوا وَلَمْ يَشْرَفُوا لَمْ أَنْفَقُوا إِذَا وَالَّذِينَ ﴿٦٦﴾ وَمُقَامًا مُسْتَقَرًّا

عَلَيْهِ أَسْأَلُكُمْ مَا قُلْتُ ﴿٥٦﴾ وَنَذِيرًا مُبَشِّرًا إِلَّا أَرْسَلْنَاكَ وَمَا ﴿٦٧﴾ قَوَامًا ذَلِكَ

لَا الَّذِي الْحَيِّ عَلَى وَتَوَكَّلْ ﴿٥٧﴾ سَبِيلًا رَبِّهِ إِلَى يَتَّخِذَ أَنْ شَاءَ مَنْ إِلَّا أَجْرٍ مِنْ

خَلَقَ الَّذِي ﴿٥٨﴾ خَيْرًا عِبَادِهِ بِذُنُوبِهِمْ وَكَفَى بِحَمْدِهِ وَسَبِّحْ يَمُوتُ

الرَّحْمَنُ الْعَرْشِ عَلَى أَسْتَوَى ثَمَّ أَيَّامٍ سِتَّةٍ فِي بَيْنَهُمَا وَمَا وَالْأَرْضِ السَّمَوَاتِ

لَمَّا أَنْسَجَدُ الرَّحْمَنُ وَمَا قَالُوا لِلرَّحْمَنِ اسْجُدُوا لَهُمْ قِيلَ وَإِذَا ﴿٥٩﴾ خَيْرًا بِهِءٍ فَسْتَلَّ

فِيهَا وَجَعَلَ بُرُوجًا السَّمَاءِ فِي جَعَلَ الَّذِي نَبَارِكُ ﴿٦٠﴾ نُفُورًا وَزَادَهُمْ تَأْمُرَنَا

أَنْ أَرَادَ لِمَنْ خَلْفَةَ وَالنَّهَارَ أَيْلَ جَعَلَ الَّذِي وَهُوَ ﴿٦١﴾ مُنِيرًا وَقَمَرًا سِرَجًا

هُونًا الْأَرْضِ عَلَى يَمْشُونَ الَّذِينَ الرَّحْمَنِ وَعِبَادُ ﴿٦٢﴾ شُكُورًا أَرَادَ أَوْ يَذْكَرَ

سُجَّدًا لِرَبِّهِمْ يَبِيتُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٣﴾ سَلَامًا قَالُوا الْجَاهِلُونَ خَاطَبَهُمْ وَإِذَا

عَذَابَهَا إِنَّ جَهَنَّمَ عَذَابَ عَنَّا أَصْرَفَ رَبَّنَا يَقُولُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٤﴾ وَقِيمًا

غَرَامًا كَانَ

«Роҳманнинг бандалари ер юзида тавозе ила юрадиган ва жоҳиллар хитоб қилганларида, «Салом», дейдиганлардир. Улар тунларни Роббларига сажда қилиб, бедор ўтказадиганлардир. Улар: «Роббимиз, Ўзинг биздан жаҳаннам азобини бургин, албатта, жаҳаннам азоби доимийдир. Албатта, у нақадар ёмон қароргоҳ ва турар жойдир», дейдиганлардир.

Нафақа қилганларида исроф ҳам ва хасислик ҳам қилмаслар. У иккиси ўртасида мўътадил бўлурлар. Улар Аллоҳ билан бирга бирор илоҳга илтижо қилмаслар. Аллоҳ (ўлдиришни) ҳаром қилган жонни ноҳақдан ўлдирмаслар. Зино қилмаслар. Ким ана шуни қилса, уқубатга дучор бўлур. Қиёмат куни унинг азоби бир неча баробар кўпайтирилур ва у(азоб)да хор бўлиб, мангу қолур.

Магар ким тавба қилса, иймон келтириб, солиҳ амал қилса, бас, Аллоҳ ана ўшаларнинг ёмонликларини яхшиликларга алмаштирур. Аллоҳ ўта мағфиратлидир, ўта раҳмлидир. Ким тавба қилиб, солиҳ амал қилса, у албатта, Аллоҳга (ҳақиқий) қайтиш ила қайтадир.

Улар ёлғон гувоҳлик бермайдиганлардир ва беҳуда нарсалар олдидан ўтсалар, ҳурматларини сақлаган ҳолда ўтарлар. Уларга Роббларининг оятлари эслатилганда, у(оят)ларга гунг ва кўрлардек ташланмаслар.

Улар «Роббимиз, Ўзинг бизга жуфти ҳалолларимиздан ва зурриётларимиздан кўз қувончи ҳадя эт ҳамда бизларни тақводорларга пешво қил», дейдиганлардир. Ана ўшалар сабр қилганлари учун «болохоналар» ила мукофотланурлар ва унда табрик ва салом билан қаршиланурлар. Унда мангу қолувчидирлар. У нақадар гўзал қароргоҳ ва турар жойдир.

Сен: «Агар илтижоларингиз бўлмаса, Роббим сизларга ҳеч қиймат бермас. Бас, батаҳқиқ, ёлғонга чиқардингиз. Энди сизларга (азоб) лозим бўлур», деб айт» (63-77 оятлар).

Кимга ўзининг ҳоли ноаниқ бўлиб қолса, ушбу оятларга солиштириб кўрсин. Мазкур сифатларнинг ҳаммаси борлиги ҳусни хулқнинг аломатидир. Агар мазкур сифатларнинг баъзиси бўлиб, баъзиси бўлмаса, борини сақлаб, йўғини пайдо қилиш ҳаракатида бўлади.

(Давоми бор)

«Руҳий тарбия» китобидан